

Projekt je realizovaný vďaka podpore:

a ZSE, a.s.

28. október 2011

TLAČOVÁ SPRÁVA

Výsledky Hodnotenia samosprávnych opatrení (HSO) v regiónoch SR za obdobie 3. štvrtroka 2011

Centrum pre hospodársky rozvoj (CPHR), prináša výsledky projektu **Hodnotenie samosprávnych opatrení (HSO)**. V rámci projektu sa štvrtročne vyjadrujú ekonomickí analytici, podnikatelia, primátori a starostovia, zástupcovia akademickej obce, stavovských a mimovládnych organizácií k navrhovaným a realizovaným opatreniam samosprávnych inštitúcií na úrovni obcí, miest i krajov. Projekt HSO tak prináša názor odbornej verejnosti na dôležité opatrenia ekonomicko-sociálneho charakteru ovplyvňujúce kvalitu života občanov v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Partnerom projektu je **Združenie miest a obcí SR**, realizovaný je vďaka podpore spoločností Colliers International, spol. s r.o., Municipalia, a.s., Slovnaft, a.s., a ZSE, a.s.

Výsledky:

Najvyššie oceneným opatrením za obdobie **júl až september 2011** sa stal **zákaz prevádzky všetkých hracích automatov na území mesta Sabinov**. Počnúc 1. januárom 2012 v meste nebudú môcť byť prevádzkované výherné videohry, o pol roka neskôr ani výherné automaty.

Poradie opatrení od najlepšie k najhoršie hodnoteným:

(pozitívne opatrenia majú plusový rating, negatívne mínusový)

Hodnotenie samosprávnych opatrení	Rating
za obdobie: júl – september 2011	[300, -300]
1. Sabinov zakázal hracie automaty	286
2. Staré Mesto zinkasovalo prostredníctvom elektronickej aukcie za byty trikrát viac ako bola vyvolávacia cena	222
3. Tepličania sa budú vyjadrovať k veciam verejným prostredníctvom	171

elektronických prieskumov verejnej mienky	
4. Martin vyberal policajného náčelníka verejným výberovým konaním, hoci nemusel	152
5. Petržalka prišla s vlastným spôsobom boja proti nelegálnym billboardom	139
6. Primátor Rimavskej Soboty dostáva na vlastnú žiadosť menší plat	123
7. Prešovský kraj sa v čase krízy rozhodol kúpiť obrazy za takmer 200-tisíc eur	-23
8. Banskobystrická župa vybudovala kruhový objazd v obci s 50 obyvateľmi a minimálnou dopravou	-71
9. Trebišov vybudoval z eurofondov chodník nikam	-136

Druhým najúspešnejším samosprávnym opatrením sa stal **predaj bytov verejnou obchodnou súťažou formou elektronickej aukcie v bratislavskom Starom Meste**. Po minuloročnom škandále s netransparentným pridelovaním bytov Staré Mesto radikálne zmenilo spôsob ich odpredaja cez elektronické aukcie. Vzápätí takto v jednej aukcii predalo 9 bytov, za ktoré zinkasovalo 326 tisíc euro, čo je takmer trojnásobok, ako bola ich vyvolávacia cena.

Ako tretie najúspešnejšie opatrenie tretieho štvrtroka 2011 bolo vyhodnotené **opatrenie z Turčianskych Teplíc. Mesto tu odsúhlasilo zavedenie novinky, ktorou je pravidelný elektronický prieskum verejnej mienky**. Radnica sa bude takto pravidelne obracať na občanov a pýtať sa na ich názor na rôzne témy týkajúce sa diania v meste.

Najmenej prínosným opatrením sa stalo konanie mesta Trebišov, ktoré v rámci európskeho projektu revitalizácie verejného priestranstva v hodnote asi 970-tisíc eur **vybudovalo, okrem iného aj chodník pred mestským úradom v Trebišove, ktorý však nikam nevedie**. Smeruje síce k radnici, ale končí sa pár metrov pred budovou, rovno pod stromom a ďalej nepokračuje.

Podrobný popis opatrení a vybrané komentáre hodnotiteľov

1. Sabinov zakázal hracie automaty

Sabinovskí poslanci, ako jedni z prvých na Slovensku, rozhodli, že počnúc rokom 2012 zakážu na území mesta prevádzku všetkých hracích automatov. Od 1. januára budúceho roka nebudú môcť byť prevádzkované výherné videohry, o pol roka neskôr skončia aj výherné automaty. Celkovo by malo ubudnúť asi sto automatov. Odhaduje sa, že toto opatrenie spôsobí výpadok v rozpočte mesta približne vo výške 100 tisíc eur ročne, preto sa radnica snaží plánovaný výpadok nahradiť iným príjmom.

Mesto zdôvodňuje prijatie tohto opatrenia tým, že k automatom si najčastejšie sadajú poberatelia sociálnych dávok, ktorých má zväčša mesto zároveň na zozname neplatičov. Od opatrenia si predstavitelia mesta tiež sľubujú väčší pokoj v rodinách hazardných hráčov.

Naopak, obmedzovanie hazardu mestom sa nepáči prevádzkovateľom herní. Tvrdia, že Sabinovu takéto rozhodnutie ublíži až dvakrát. Mesto príde o nie práve malé peniaze a na úrade práce pribudne minimálne tridsiatka

nezamestnaných, ktorí pôsobili v prevádzkach a pohostinstvách, kde boli herné automaty umiestnené.

Primátor Sabinova verí, že obdobné nariadenie príjmu aj okolité samosprávy, pretože boj s hazardom bude podľa neho účinný, len ak budú opatrenia celoplošné a miestni hráči nebudú môcť za hrou migrovať do okolitých obcí.

Komentár

Hodnotiacia komisia vysoko ocenila rozhodnutie sabinovskej samosprávy, aj keď viacerí jej členovia poukázali aj na jeho slabiny, ako napr. zásah do slobody podnikania, riziko vzniku nelegálnych herní, pretrvávajúca dostupnosť hazardu na internete a pod., podľa väčšiny z nich však napriek tomu pozitíva vysoko prevažujú nad negatívami.

Opatrenie vnímal pozitívne aj **Jiří Životský**, starosta obce Sokolnice (Česká republika), podľa ktorého postupuje Sabinov veľmi správne, lebo hracie automaty sú príčinou mnohých ľudských tragédií. Sociálne slabí občania tam prehrávajú všetko čo majú, rastú im dlhy, majú problémy s drogami a podobne. Myslí si, že je tiež treba obmedziť, či úplne zakázať hazard aj v okolí, aby notorickí hráči nemigrovali do iných obcí.

Opačný názor vyjadril **Eduard Vokál**, primátor obce Lipany. Nie je zástancom takýchto radikálnych opatrení, myslí si totiž, že prohibícia nikdy nič nevyriešila. Podľa neho, ak máme byť dôslední, bolo by potrebné zakázať aj predaj alkoholu, internetu, ako aj iných hier, ktoré v niektorých prípadoch spôsobujú také isté nešťastia a závislosti. Myslí si, že správnou cestou je sprísňovanie podmienok, viac kontrol, väčšie pokuty a opatrenia, ktoré nedovolia takto míňať sociálne dávky.

2. Staré Mesto zinkasovalo prostredníctvom elektronickej aukcie za byty trikrát viac ako bola vyvolávacia cena

Minuloročný škandál s netransparentným pridelovaním bytov v bratislavskej mestskej časti Staré Mesto padol, zdá sa, na úrodnú pôdu. V záujme zvýšenia transparentnosti pri predaji majetku pristúpilo nové vedenie tejto MČ k predaju bytov verejnou obchodnou súťažou formou elektronickej aukcie. Do prvej elektronickej aukcie ponúklo Staré Mesto deväť bytov (tri v jednom objekte, šesť v ďalšom), o ktorých predaji predtým rozhodlo miestne zastupiteľstvo. Objekty, v ktorých sa byty nachádzajú, sú v havarijnom stave. Príslušná komisia najskôr otvorila obálky s ponukami. Ponuka, ktorej cena bola najvyššia, bola vyvolávacou cenou elektronickej aukcie. V prípade troch bytov bola vyvolávacia cena 44 tisíc euro, ponuka s najvyššou cenou bola napokon v hodnote 117 tisíc euro. Vyvolávacia cena šiestich bytov v ďalšom objekte bola 77 tisíc euro, majiteľ ich napokon získal za 209 tisíc euro. Celkovo teda Staré Mesto za 9 bytov zinkasovalo 326 tisíc euro, čo je takmer trojnásobok ako bola ich vyvolávacia cena.

Celý priebeh elektronickej akcie mala možnosť sledovať aj verejnosť, vrátane možnosti vedieť, kto ktorý byt kúpil a za akú cenu.

Komentár

Opatrenie bolo hodnotiacimi odborníkmi vnímané výrazne pozitívne. Ocenili elektronickú aukciu ako formu predaja voľných mestských bytov, pretože podľa nich výrazne zvyšuje transparentnosť nakladania s majetkom mesta.

Opatrenie ocenil aj **Martin Šuster**, ekonóm Národnej banky Slovenska, podľa ktorého však výsledok aukcie zároveň potvrdzuje, že verejná súťaž je síce nevyhnutnou, ale nie postačujúcou podmienkou na rozumné spravovanie verejného majetku. Druhou podmienkou je, aby súťaž bola jednoduchá a ľahko prístupná. Vidno, že v jednoduchej, transparentnej a dobre propagovanej aukcii sa dosiahol trikrát lepší výsledok ako pri obáľkových ponukách.

Túto problematiku však vníma aj z iného pohľadu. Vo všeobecnosti, vo väčšine prípadov verejného obstarávania by sa malo maximálne obmedziť preukazovanie rôznych podmienok účasti, a tým súťaže sprístupniť čo najširšiemu okruhu možných súťažiacich (myslí tým tak byrokratické podmienky ako výpisy z obchodného registra, registra trestov, potvrdenia od banky a pod., ako aj podmienky typu obrat, či podobné zákazky z minulosti. Možno by stačilo, keby splnenie podmienok preukazoval uchádzač čestným vyhlásením a až víťaz by pred podpisom zmluvy musel predložiť potrebné doklady).

Aj podľa **Bohumila Olacha**, šéfredaktora Obecných novín je zavedenie elektronických aukcii, dnes už podporené povinnosťou zo zákona, významným krokom k efektívnosti. Z pohľadu sociálnosti to má však jeden háčik, a to ten, že vždy vyhrajú iba bohatí, alebo bohatší. Obyčajní ľudia sa totiž podľa neho nemajú šancu takýmto spôsobom dostať k bytu. Tie byty majú svoju hodnotu a ich trhovú hodnotu z akcie môže byť premrštená. Samospráva je pre ľudí, preto by nemala nič kupovať ani predávať – ani pod cenu, ani za premrštenú cenu.

3. Tepličania sa budú vyjadrovať k veciam verejným prostredníctvom elektronických prieskumov verejnej mienky

Samospráva Turčianskych Teplíc odsúhlasila zavedenie novinky, ktorou je pravidelný elektronický prieskum verejnej mienky. Mesto odôvodňuje potrebu takéhoto prieskumu tým, že radnica chce poznať názor obyvateľov na rôzne témy častejšie, ako len vo voľbách. Otázky do prieskumu bude formulovať mestské zastupiteľstvo a odpovede na ne majú byť iba áno alebo nie. Výsledky prieskumu budú mať informatívny charakter.

Technicky je hlasovanie zabezpečené prostredníctvom internetu alebo prostredníctvom dotykových obrazoviek umiestnených vo volebných miestnostiach. Občania vo veku 15 rokov a viac sa budú môcť vyjadriť aj prostredníctvom prihlasovacieho hesla zloženého z posledného štvorčíslika rodného čísla a mena obyvateľa. Keďže ide o pilotný projekt, zavedenie systému nebude mesto stáť nič. Všetky dotykové obrazovky dostanú sponzorsky a softvér kupovať mesto nebude. Jediné, čo bude musieť radnica zafinancovať, je organizácia samotného prieskumu. Poslanci takýto systém zisťovania verejnej mienky podporili a schválili ho vo všeobecnom záväznom nariadení. Prvý prieskum je naplánovaný na október a otázky by sa mali týkať rekonštrukcie námestia, ľadovej plochy a kúpaliska.

Komentár

Hodnotiaci sa zhodli, že ide o prínosné opatrenie, ktoré motivuje občiansky aktivizmus a ktoré je vynikajúcim pilotným krokom smerujúcim k zavedeniu operatívnych nástrojov priamej demokracie.

Tento názor zastáva aj **Tatiana Lopušniaková**, analytička Amrop Slovakia, podľa ktorej je zavedenie monitorovania verejnej mienky občanov Turčianskych Teplíc pozitívnym krokom. Občan dostáva možnosť reálne participovať na rozhodnutiach mesta a na ich hodnotení. Výhodou je aj to, že ide o pilotný projekt, a teda za zavedenie systému nebude musieť mesto vynaložiť veľké finančné prostriedky. Teraz sa prioritou stáva oboznámenie obyvateľov Turčianskych Teplíc so systémom a jeho využívaním, aby tento projekt priniesol očakávané výsledky. Snaha musí prísť aj zo strany zástupcov mesta, ktorí budú rešpektovať názory a návrhy riešení svojich voličov a vzájomne kooperovať.

Aj podľa **Jozefa Čavojca**, redaktora denníka SME majú Turčianske Teplice ťah v oblasti elektronizácie samosprávy. Myslí si, že aj v tomto prípade ide o pozitívne opatrenie, ktorého jediným problémom môže byť fakt, že väčšina tamojšej populácie nemá prístup k internetu.

4. Martin vyberal policajného náčelníka verejným výberovým konaním, hoci nemusel

Mesto Martin sa rozhodlo ísť pri výbere na post náčelníka mestskej polície maximálne transparentne a nad rámec požadovaný zákonom. Hoci zákon určuje, že náčelníka MP menuje zastupiteľstvo na návrh primátora, martinská radnica sa rozhodla vypísať na tento post výberové konanie. Okrem toho, že vo výberovej komisii mali zastúpenie viaceré politické strany, na samotnom výberovom konaní sa okrem poslancov mohli zúčastniť aj zástupcovia médií. Súhlasili s tým aj všetci šiesti kandidáti, podľa názoru ktorých nebol dôvod vylúčiť z konania aj novinárov, ako zástupcov verejnosti.

Komisia nakoniec odporučila za náčelníka martinskej mestskej polície bývalého zástupcu žilinského krajského policajného riaditeľa. Martinský primátor zdôvodnil postup vedenia mesta pri jeho výbere tým, že chcel vyvrátiť tvrdenia zverejňované na sociálnych sieťach, že proces výberu náčelníka MSP je dopredu dohodnutý a formálny. Mestské zastupiteľstvo výber náčelníka MSP už schválilo.

Komentár

Opatrenie bolo takisto vnímané hodnotiacou komisiou veľmi kladne, ako prejav transparentnosti, ktorým sa zároveň posilňuje mandát a nezávislosť vybraného kandidáta. Dôvodom jeho vymenovania sa totiž stali jeho schopnosti, ktoré mu umožnili najlepšie obstáť vo výberovom konaní, a teda nemusí byť nikomu „zaviazaný“ pri plnení svojich povinností, z čoho môže profitovať aj mesto samotné.

Pozitívne hodnotil opatrenie aj **Juraj Nemec**, profesor na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici. Upozornil však aj na širšie súvislosti tohto problému. Hodnotiaca správa SIGMA OECD dala slovenskej reforme štátnej a verejnej služby známku „degresive reversal“ – čiže z pohľadu škály nášho hodnotenia -3, najhoršie možné a najhoršie z celého regiónu. V „normálnych“ krajinách je štandard, že všetky odborné a manažérske pozície sa obsadzujú konkurenčne a na základe schopností a nie iných nejasných postupov a kritérií.

Dobrovoľnosť opatrenia ocenil aj ďalší z hodnotiacich, **Juraj Hipš**, riaditeľ Centra environmentálnej a etickej výchovy Živica z Bratislavy, ktorého potešilo, že na Slovensku vieme robiť aj dobré veci, a to aj vtedy, keď to zákon priamo neprikazuje.

5. Petržalka prišla s vlastným spôsobom boja proti nelegálnym billboardom

Nový a pomerne účinný spôsob boja proti reklamnému smogu a nelegálnym reklamným zariadeniam zaviedla samospráva bratislavskej mestskej časti Petržalka. V auguste samospráva označila čiernou páskou prvých desať načierno postavených billboardov. Vlastníka, zriaďovateľa alebo užívateľa zariadenia vyzvala, aby do 31. augusta zosúladiť svoje zariadenie s platnou legislatívou, inak reklamnému zariadeniu hrozilo odstránenie. Tri z reklamných zariadení vlastníci ihneď označili tak, aby boli v súlade so všeobecne záväzným nariadením hlavného mesta, v dvoch prípadoch nariadil príslušný stavebný úrad ich odstránenie (beží odvolacie konanie), v jednom prípade je nariadenie o odstránení zariadenia už právoplatné. V ďalších štyroch prípadoch začína konanie, ktorého výsledkom bude buď odstránenie billboardu alebo jeho povolenie.

Positívom opatrenia je však aj to, že s mestskou časťou a jej stavebným úradom začali komunikovať aj ďalšie spoločnosti, ktorých reklamné zariadenia nespĺňajú niektoré legislatívne pravidlá. Petržalka eviduje viac ako 500 reklamných zariadení umiestnených na pozemkoch a 300 na objektoch. Približne 40 percent z ich celkového počtu je podľa samosprávy nelegálnych.

Komentár

Respondenti vnímali uvedené opatrenie veľmi pozitívne, ako správny krok smerom k vynučeniu dodržiavania zákonov. O to viac, že tieto zariadenia znehodnocujú tvár historických mestských častí, odpútavajú pozornosť vodičov, zbytočne bránia vo výhlade a majú ďalšie negatívne vplyvy. Niektorí respondenti však poukázali na nepochopiteľnú doterajšiu pasivitu petržalskej samosprávy, ktorá začala konať až v čase, kedy je nelegálne umiestnených billboardov niekoľko desiatok či dokonca stoviek.

Aj **Vladimír Benč**, analytik Spoločnosti pre zahraničnú politiku z Prešova hodnotil dané opatrenie pozitívne. Zároveň upozornil, že v Českej republike už uvažujú aj o kompletnej odstránení billboardov z okolia ciest a vyjadril nádej, že aj Bratislava bude pokračovať a ďalšie mestá a obce ju budú nasledovať. Podľa neho by bolo ideálne, ak by aj menšie obce poodstraňovali billboardy, ktoré špatia najmä turistické strediská, napr. pod Tatrami, v Pieninách a podobne.

6. Primátor Rimavskej Soboty dostáva na vlastnú žiadosť menší plat

V Rimavskej Sobote dopadlo prehodnocovanie platu primátora v dôsledku novely zákona o platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest inak, ako vo väčšine miest a obcí na Slovensku. Opatrenie, aj keď sledovalo opačný cieľ, väčšina samospráv využila ako šancu na zvýšenie platu starostu či primátora, prinajhoršom na zotrvanie na status quo. Opak priniesla v Rimavskej Sobote, kde došlo k odmietnutiu väčšieho platu zo strany samotného primátora. Ten si ako jedna z mála hláv miest na Slovensku nechcel prilepiť, ba čo viac, chcel

dostávať minimum, ktoré mu prináleží, a to 2 223 € mesačne. Poslanci mu napokon vyhovelí a s účinnosťou od júna dostáva primátor požadovaný minimálny možný plat.

Primátor svoj nezáujem o vyšší plat odôvodňuje zlou finančnou situáciou mesta. Tvrdí, že by bolo nekorektné nechať si zvýšiť plat v situácii, keď má miestna samospráva dlh viac ako 6 miliónov eur. Preto chcel v prvom rade šetriť na sebe a ísť príkladom, pričom k tomu vyzýval aj poslancov. Tí si, naopak, zvýšili príplatky o 49 %. Na znak protestu primátor príslušné uznesenie o výške svojho platu a odmenách pre poslancov nepodpísal. Poslanci však na zasadnutí zastupiteľstva v auguste 2011 primátorove veto prelomili a uznesenie o zvýšení svojich príplatkov opätovne schválili.

Komentár

Opatrenie bolo respondentmi hodnotené kladne, ako príklad postupu vedúceho pracovníka v kriticknej situácii zadlženého mesta. V komisii však zazneli aj hlasy, že šetrenie na plate primátora nemá podstatný vplyv na zlepšenie stavu miestnych verejných financií a mesto by malo šetriť skôr inde.

Dušan Sloboda, analytik Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika v Bratislave vyjadril presvedčenie, že základné platy našich primátorov a starostov by sa mali odvíjať od objemu rozpočtovaných zdrojov, s ktorými daná samospráva hospodári a ďalšia možnosť odmeňovania nad takto stanovený základ by mala byť naviazaná na výsledky hospodárenia samosprávy a na dodržiavanie zákonov. Myslí si, že ak mesto hospodári s miliónovými dlhmi, je rozhodnutie primátora v súlade so zdravým rozumom a každé iné by bolo nepatričné.

Podľa názoru **Jiřího Životského** ide o trochu nezvyklý postup, ale rozhodne pozitívny (reč je o primátorovi, nie o poslancoch). Otázkou je, či by nebolo vhodnejšie zamerať pozornosť na zníženie celkového dlhu mesta, ktorý činí 6 miliónov euro, než mesačne ušetriť stovky eur na plate primátora.

7. Prešovský kraj sa v čase krízy rozhodol kúpiť obrazy za takmer 200-tisíc eur

Napriek napätému rozpočtu, prešovskí krajskí poslanci odsúhlasili nákup obrazov pre múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach v hodnote 194 500 eur. PSK odsúhlasil kúpu štyroch kusov série Hans Christian Andersen za 110 tis. eur, limitovanú umeleckú tapetu Fish za 15-tisíc eur a litografickú kolekciu ručne kolorovaných kresieb In the Bottom of My Garden za 61 tisíc eur. Múzeum tiež získa do svojho vlastníctva aj jeden kus perokresby Anjeli za 8 500 eur, autorkou ktorej je Warholova matka Júlia Varholová – Zavacká.

Pôvodne chcel PSK kúpiť začiatkom tohto roku desať Warholových portrétov Židov 20. storočia za milión eur, po kritike pravicového klubu však z obchodu zišlo. Aj tentoraz pravicoví poslanci poukázali na predraženie ceny za sériu Hans Christian Andersen, ktorý župa kúpi za 110-tisíc eur, ostatní poslanci ich však prehlasovali. Prešovský župan Peter Chudík kúpu diel podporoval a príslušné uznesenie už podpísal.

Komentár

Opatrenie ohodnotili respondenti pomerne rozporuplne. Zhodli sa, že takéto opatrenie sa nedá jednoducho zhodnotiť a že dôležitým faktorom pre posúdenie opatrenia je to, či došlo k predraženiu nákupu alebo nie.

A práve na tento fakt upozornil **Eduard Vokál**, ktorý bol priamym účastníkom rokovania predmetného zastupiteľstva, kde bola kúpa obrazov schválená. Zarážala ho necitlivosť niektorých poslancov aj samotného predsedu na argumenty, že takéto isté obrazy (Warholove printy) je možné zakúpiť v rámci medzinárodných aukcií za cenu niekoľkonásobne nižšiu, ako bola schválená. Preto ide podľa jeho názoru o plytvanie prostriedkami daňových poplatníkov.

Práve naopak vnímal situáciu **Vladimír Pirošík**, advokát, spolupracovník TIS a v súčasnosti poslanec MsZ v Banskej Bystrici, ktorý si myslí, že ide dobré rozhodnutie, pretože nielen chlebom je človek živý. Poslanci PSK svojim - zdanlivo kontroverzným - rozhodnutím podľa neho urobili hneď tri dobré skutky: potešili kultúry chtivých domácich, pomohli rozvoju cestovného ruchu v regióne a v neposlednom rade výborne investovali verejné peniaze. Myslí si totiž, že hodnota zakúpených obrazov Andyho Warhola bude už iba rásť.

8. Banskobystrická župa vybudovala kruhový objazd v obci s 50 obyvateľmi a minimálnou dopravou

V obci Peťov (okres Veľký Krtíš) bol vybudovaný prvý kruhový objazd v regióne. Na tom by nebolo nič zvláštne, ak by nešlo o obec, v ktorej žije aktuálne okolo päťdesiat ľudí a za deň tam prejde sotva pár desiatok áut. Kruhový objazd bol postavený v rámci projektu Ipel'ské mosty a je súčasťou cesty vedenej k mostu cez Ipeľ medzi Peťovom a maďarským mestečkom Szécsény, ktorý bude sprevádzkovaný na jeseň. Objazd je súčasťou europrojektu vo výške 3,7 milióna eur, ktorý 85 percentami financovala Európska únia, 10 percent išlo zo štátneho rozpočtu a 5 percentami prispel kraj. Projekty schvaľovali ešte v minulom volebnom období.

Viacerí obyvatelia regiónu považujú výstavbu kruhového objazdu na uvedenom mieste za mrhanie finančnými prostriedkami. Myslia si, že peniaze mali byť využité skôr na opravu katastrofálneho stavu miestnych ciest. Banskobystrický samosprávny kraj, naopak, projekt obhajuje. Tvrdí, že kruhový objazd má svoje opodstatnenie, lebo po otvorení mosta na jeseň sa v týchto miestach citelne zvýši doprava. Na otázku, či má pre svoje tvrdenie o očakávanom zvýšení dopravy v týchto miestach aj nejaké odborné argumenty, ako napr. dopravnú štúdiu, však kraj odpovedal negatívne.

Komentár

Opatrenie bolo prijaté odborníkmi z hodnotiacej komisie výrazne negatívne. Aj tento príklad totiž ukazuje, že samosprávy často nerealizujú tie projekty, ktoré sú ich hlavnou prioritou, ale také, na ktoré sa im práve podarí „vybaviť“ si spolufinancovanie z eurofondov. Tento problém však majú eurofondy v sebe zakódované – pri míňaní peňazí iných je vždy viac ľahkovážnosti, než pri rozhodovaní o vlastných peniazoch.

Podľa **Róberta Kičinu**, riaditeľa Podnikateľskej aliancie Slovenska, budovanie infraštruktúry je kľúčový prvok na ďalší ekonomický rozvoj regiónov. Projektovanie však musí vychádzať z analýzy dopravnej vyťaženia jednotlivých úsekov, aby sa zbytočne nemrhlo prostriedkami. V tomto prípade však, keďže

sa žiadna analýza nerobila, vybudovanie kruhového objazdu v mieste s minimálnou dopravou považuje za plytvanie.

Martin Šuster si naopak myslí, že súčasná intenzita dopravy môže byť úplne irelevantná v porovnaní s tým, aká hustá bude po dostavaní mosta cez Ipeľ. Predpokladajme, že sa oplatí stavať most – t.j. že po ňom bude jazdiť dostatočne veľa áut, aby sa oplatilo pre ne postaviť most. Potom je vhodné upraviť aj okolité cesty, vrátane nového kruhového objazdu v Peťove. Most by mal skrátiť cestu z Peťova do Maďarska až o 30 km. Podľa informácií z tlače, podľa ktorej most v Peťove stál na kedysi značne využívanej ceste na trase Budapešť - Košice usudzuje, že je možné, že aj napriek chýbajúcej dopravnej štúdii bude tak most, ako aj kruhový objazd, dostatočne využívaný.

9. Trebišov vybuďoval z eurofondov chodník nikam

Nezmyselnosť niektorých projektov financovaných z eurofondov je zarážajúca, vzhľadom k faktu, že nejde o „bezprizorné“ peniaze, ale peniaze daňových poplatníkov, či už z iných krajín EÚ alebo slovenských. Ostatným takýmto prípadom sa stalo vybudovanie chodníka pred mestským úradom v Trebišove. Vedie síce k radnici, ale končí sa pár metrov pred budovou, rovno pod stromom. Jeho existencia je o to nezmyselnejšia, že o niekoľko metrov od neho je ďalší chodník, vedúci popri ceste.

Chodník je súčasťou projektu revitalizácie verejného priestranstva v hodnote asi 970-tisíc eur. Väčšinu zaplatí EÚ, mesto má v ňom spoluúčasť necelých 88-tisíc. Práce na ňom sa začali ešte pred komunálnymi voľbami. Súčasná vedenie mesta priznáva, že zmysel chodníka je aj preňho záhadou a snažilo sa nájsť spôsob, ako ho nemusieť robiť. Nebolo to však možné, pretože akákoľvek zmena by musela byť nanovo odsúhlasená, čo trvá 5-9 mesiacov. V opačnom prípade mestu hrozila povinnosť vrátiť všetky peniaze. Preto všetko urobilo tak, ako bolo naplánované.

Príznačné pre plytvanie v projekte je aj to, že na rozdiel od nezmyselného chodníka doň neboli zahrnuté práce potrebné na realizáciu celého projektu, napríklad potrebná prekládka vody a plynu na ulici T. G. Masaryka, takže to musí zaplatiť mesto za cenu asi 60-tisíc eur.

Komentár

Respondenti vnímali predmetné opatrenie výrazne negatívne. Poukázali na fakt, že v oblasti eurofondov žiadatelia len využívajú jestvujúci zbyrokratizovaný a skorumpovaný systém. Nápravu tohto stavu vidia v zásadnej reforme regionálnej politiky a systému čerpania fondov EÚ, ktorá sa však musí udiť na národnej úrovni a úrovni EÚ.

Laura Dittel, riaditeľka Karpatskej nadácie v Košiciach si tiež myslí, že procesy v systéme fungovania a čerpania eurofondov nie sú dobre nastavené a napriek tomu, že na ne odborníci sústavne upozorňujú, nič sa v tejto veci nemení. Eurofondy, ktoré by mali priniesť krajine prostriedky na zmysluplné rozvojové projekty či zmeny, ktoré by viedli k odstraňovaniu problémov a disparít sú často „príťažou“ a míňajú sa na nezmyselné, zle naplánované a verejnosť pohoršujúce projekty. Trebišovský príklad je podľa nej iba ďalším dôkazom toho, ako môže skončiť zle pripravený projekt, ako nevhodne sú

predkladané projekty vyhodnocované, ako zbytočné môžu byť štúdie uskutočniteľnosti, pokiaľ sa k projektom prikladajú iba ako formálna príloha.

Poznámka:

Členovia hodnotiacej komisie hodnotia opatrenia v rámci tohto projektu bez nároku na odmenu. Jednotlivé hodnotenia majú charakter ich osobného postoja a nemusia zodpovedať názorovej línii CPHR alebo organizácie, v ktorej hodnotitelia pôsobia.

Členovia hodnotiacej komisie, ktorí hodnotili opatrenia monitorované v 3. štvrtroku 2011:

Vladimír Benč, analytik, Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku, Prešov

Jozef Čavojec, redaktor denníka SME, Bratislava

Laura Dittel, riaditeľka, Karpatská nadácia, Košice

Antonín Eliáš, šéfredaktor časopisu OBEC a finance, Praha, Česká republika

Juraj Fekete, riaditeľ, Regionálne poradenské a informačné centrum, Dunajská Streda

Juraj Gallo, ekonóm, Mestský úrad Žiar nad Hronom

Juraj Hipš, riaditeľ, Centrum environmentálnej a etickej výchovy Živica, Bratislava

Róbert Kičina, riaditeľ, Podnikateľská aliancia Slovenska

Vojtech Kolečák, lekár, Nemocnica s poliklinikou, Trstená

Tatiana Lopušniaková, analytička, Amrop Slovakia, Bratislava

Juraj Nemec, profesor, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Bohumil Olach, šéfredaktor, Obecné noviny, Bratislava

Vladimír Pirošík, advokát, spolupracovník TIS, poslanec MsZ v Banskej Bystrici

Silvia Ručinská, odborná asistentka, Fakulta verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, Košice

Dušan Sloboda, analytik, Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, Bratislava

Martin Šuster, ekonóm, Národná Banka Slovenska, Bratislava

Ľuboš Vagač, riaditeľ, Centrum pre hospodársky rozvoj, Bratislava

Eduard Vokál, primátor, Lipany

Jiří Životský, starosta, Sokolnice, Česká republika